

ТАҚРИЗИ

Муқарризи расмӣ ба кори диссертатсионии Холматова Мумина Маҳмадовна дар мавзуи “Амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили раванди таълиму тарбия зимни татбиқи ғояҳои педагогикаи муосир”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Мазмуну мундариҷаи диссертатсияи Холматова Мумина Маҳмадовна дар мавзуи “Амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили раванди таълиму тарбия зимни татбиқи ғояҳои педагогикаи муосир”, ба шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот: аз он ҷумла, ба *банди 3* – «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои /шароитҳои/ рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), *банди 4* – «Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принципҳои таълими кӯдак дар давраҳои гуногуни ба камол расидани ӯ; фардиқунонӣ ва тафриқаи таълим; намудҳо ва амсилаҳои таълим, доираи татбиқи онҳо; технологияҳои таълим; концепсияҳои рушди таъминоти таълимӣ-тарбиявии раванди таълим ва воситаҳои таълим, махсусиятҳои таълим дар зинаҳои гуногуни таҳсилот) мутобиқат дорад.

Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Масъалаи амсилақунонӣ ё дигаргунсозии таҷрибавӣ, таҳлил ва ташкили қорҳои тарбиявӣ ҳамеша дар маркази таваҷҷуҳи ҷомеаи кишвар қарор дошта, яке аз вазифаҳои марказии педагогикаи гузашта ва муосир ба шумор меравад, ки ин бо заминаҳои таърихии ворид шудан ба асри XXI дар шароити тағйирёбии мавҷуда ва назаррас дар ҳаёти иҷтимоию фарҳангии ҷомеа, яъне тамоили умумии тағйирёбии фарҳанги амсилаҳои таҷрибавӣ муайян карда мешавад. Дар ин самт, маориф ҳамчун самти афзалиятнок бо фарҳанги ҷомеа алоқаманд буда, шарт ва зарур аст, ки ҳалли масоили амсилаҳои таҷрибавии омӯзишии ҷавонон ҳаллу фасл ва танзим карда шаванд. Дар ҷавонон ба вучуд овардан ва ташаккул додани мафҳумҳои ҷаҳонбинии илмӣ бе омӯзиши мукаммали асосҳои илм, ва таҷрибаи ҳаёт, қонуну қоидаҳои дар ҷамъият амалқунанда зиндагӣ қардан ва саҳм гузоштан дар рушду инкишофи ҷомеа ғайриимкон аст.

Ташаккули амсилаҳои таҷрибавӣ, таҳлилу ташкили ҷараёни тарбия чун сифати таркибии шахсияти хонанда дар мактаби муосир бо тағйирот дар низоми умумии таълимии муосир, бо талаботи шаклгирифта дар амалияи иҷтимоӣ-сиёсӣ: ҷаҳонишавӣ, кам қардан ё ба

эътибор нагирифтани хусусиятҳои усули тарбиявии қишри ҷомеа, ки шуури ҷавононро ҳалалдор карда, амсилаи масъалаҳои инкишофёбии шахсият доир ба ҳамкории муштараки педагогию шахсӣ, давлати соҳибистиклолро ба инобат намегирад, бо масоили концептуалии тарбияи ҷавонон, бо кофӣ набудани ташаккули фарҳанги муколама ва ғайра бевосита вобаста аст.

Бо назардошти нуктаҳои зикршуда, зарурати воқеии таҳқиқи мавзӯи илмӣ-таҳқиқотии «Амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили ҷараёни тарбия зимни татбиқи ғояҳои педагогикаи муосир» ба вуҷуд меояд. Дар баробари ин, доктараб Холматова М.М. дар таҳқиқоти диссертатсионии хеш таҳқиқу таҳлили проблемаҳои муҳимро вобаста ба мавзӯи диссертатсия ба нақшагирифта, дар ҳаллу фасли онҳо ба қадри имкон дастёб гаштааст. Аз он ҷумла:

– дар давраҳои гуногуни таҳсил ҷӣ тавр амсилаҳои таҷрибавӣ муайян кардани хусусиятҳои алоҳидаи муносибат ва муомилаю муошират бо донишҷӯёни курсҳои гуногун;

– аз ҷиҳати илмӣ асоснок кардани роҳу воситаҳои ташаккули муоширати педагогӣ бо донишҷӯён;

– коркарди амсилаи таҳлилӣ-ташкилии ҷараёни тарбия, ба воситаи озмоиш ҳал кардани муносибатҳо байни омӯзгор ва донишҷӯ;

– амсилаи таҷрибавӣ-таҳлилии ташкил дар ҷараёни тарбия дар асоси якдигарфаҳмӣ ва ҳамкории байни омӯзгору донишҷӯ коркард мешавад;

– амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили корҳои таълимию тарбиявӣ вобаста ба хусусиятҳои худ дар якҷанд зина гузаронида мешаванд: дуруст ташкил намудан ва гузаронидани таҷрибаҳои педагогӣ бо назардошти усули муосири педагогӣ.

Аз ин дидгоҳ, месазад, ки таҳқиқоти мавриди баррасиро ниҳоят мубрам, саривақтӣ ва дархури ниёзҳои таҳсилоти муосир арзёбӣ кунем.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҷимоя пешниҳод мешаванд:

Қабл аз ҳама, месазад дурустӣ ва фарогири тамоми ҷанбаҳои паҳлуҳои назариявӣю амалии мавзӯи диссертатсия будани вазифаҳо ва фарзияи илмӣю муааллифи диссертатсияро қайд намоем. Арзёбии натиҷаҳои диссертатсия ва таҳқиқоти таҷрибавӣ-озмоишии баргузор намудаи Холматова Мумина, ҳамчунин хулосаву тавсияҳои методии

коркард ва манзур намудаи ӯ бозгӯи онанд, ки муаллиф ба мақсад ноил шуда, вазифаҳои дар назди таҳқиқот гузошташударо ҳаллу фасл кардааст ва дар натиҷа фарзияи илмии пешниҳодкардааш дар амал тасдиқи худро пайдо кардааст.

Навгони илмии таҳқиқот асоси илмиву воқеӣ дошта, баҳсангез нестанд. Зеро таҳлилу баррасии таҳқиқоти диссертатсионӣ, натиҷаи корҳои озмоишӣ, хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методии пешниҳод шуда собит месозанд, ки дар воқеъ аз ҷониби муаллиф коркард ва пешниҳод карда шудааст.

Гузашта аз ин, дар ҷараёни таҳқиқоти диссертатсионӣ ва озмоишӣ масоили зиёди амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили раванди таълиму тарбия ба таври самаранок ҳаллу фасли худро ёфтаанд, ки аз навгониҳои дигари таҳқиқоти диссертатсионӣ дарак медиҳанд, масалан:

– асосноккунии назариявии истифодаи амсилаҳои таҷрибавӣ дар ҷараёни фаъолияти муштараки педагогии омӯзгору донишчӯ;

– барномаи илмӣ ва методӣ барои амалӣ намудани ташкили технологияҳои раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси муносибати амсилаҳои таҷрибавӣ;

– кушода додани технологияи ташкили раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси муносибат ба амсилаҳои таҷрибавӣ ва санҷиши самараноки он ба рушди шахсии таҳқиқот ва озмоишҳои таълимии ҷавонон бо роҳи таҷрибавӣ.

– самаранокии таҳқиқот бо назардошти барномаи илмӣ - методӣ барои амалӣ намудани ташкили технологияҳои раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси муносибати амсилаҳои таҷрибавӣ.

Нуктаҳои илмии зерини аз ҷониби муаллифи таҳқиқот ба ҳимоя пешниҳодшуда натиҷаҳои дар раванди таҳқиқот бадастомадаро барои баррасӣ муаррифӣ карда, мундариҷа ва муҳтавои мантиқии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос мекунанд:

– дар давраҳои гуногуни таҳсил чӣ тавр амсилаҳои таҷрибавӣ муайян кардани хусусиятҳои алоҳидаи муносибат ва муомилаю муошират бо донишчӯёни курсҳои гуногун;

– аз ҷиҳати илмӣ асоснок кардани роҳу воситаҳои ташаккули муоширати педагогӣ бо донишчӯён;

– коркарди амсилаи таҳлилӣ-ташкилии ҷараёни тарбия, ба воситаи озмоиш ҳал кардани муносибатҳо байни омӯзгор ва донишҷӯ;

– амсилаи таҷрибавӣ-таҳлилии ташкил дар ҷараёни тарбия дар асоси якдигарфаҳмӣ ва ҳамкориҳои байни омӯзгору донишҷӯ коркард мешавад;

– амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили корҳои таълимию тарбиявӣ вобаста ба хусусиятҳои худ дар якҷанд зина гузаронида мешаванд: дуруст ташкил намудан ва гузаронидани таҷрибаҳои педагогӣ бо назардошти усули муносири педагогӣ.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда:

Муқаррароти назариявии таҳқиқот ба таври кофӣ далелнок кардашуда, дар асоси таҳлилу арзёбии адабиёти илмӣ дар соҳаи методикаи таълим, педагогика ва психология, қори таҷрибавию озмоишӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот анҷом ёфтаанд.

Яке аз самтҳои хуби таҳқиқоти диссертатсионии мазкур дар он аст, ки муаллифи рисола масъалаи амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилии ташкили раванди таълиму тарбияро дар педагогикаи муосир ҳам аз таҷрибаи муҳаққиқони хориҷӣ ва ҳам аз дидгоҳи олимону пажӯҳишгарони варзидаи ватанӣ ҳаматарафа омӯхта, таҳлил ва коркард намуда, натиҷаҳои таҳқиқоти анҷомдодаи худро дар шакли хулосаҳо ва тавсияҳои методӣ омода ва пешниҳод карда, барои исботи андешаҳои худ аз осори илмии олимони маъруфи муносири тоҷику хориҷи кишвар андешаву мулоҳизаҳои хеле зиёду арзишмандро овардааст, ки дурустиву эътимоднокии навгониҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқот ва хулосаву тавсияҳои пешниҳодкардаи муаллифро боз ҳам возеҳтар собит месозанд.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар семинарҳои илмӣ-методӣ ва илмӣ-амалии Донишкадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ дар ш. Кӯлоб, ҷаласаҳои кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва забонҳои донишкадаи мазкур ва дар иттиҳодияҳои методии муаллимони макотиби олий, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ муҳокима ва мавриди озмоиш қарор дода шуданд.

Муҳтавои асосии рисола ва натиҷаҳои таҳқиқоти озмоишӣ дар семинару конференсияҳо, мизҳои мудаввар, семинарҳои омӯзишӣ, ки солҳои 2017-2022 дар Донишкадаи технология ва менеҷменти

инноватсионӣ дар ш. Кӯлоб, баргузор гардиданд, ироа, тасвиб ва тасдиқи худро ёфтаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо:

Арзиши илмӣ ва амалии таҳқиқот аз навгонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуктаҳои зерин муаррифғари онанд:

– истифодаи адабиёти илмӣ-методӣ аз ҷониби донишҷӯён ба мақсади пайдо намудани тасаввуроти кофӣ оид ба истифодаи амсилаҳои таҷрибавӣ - таҳлилӣ ва ғайра;

– баргузор намудани машғулиятҳои амалӣ доир ба истифодаи таҷрибаҳои омӯзгорӣ, сахрой, таҷрибавӣ, инчунин фаълоне чалб намудани донишҷӯён ба чорабиниҳои таълимию тарбиявӣ дар муассисаҳои таълимӣ ва ғайра;

– таҳияи нақшаҳо ва барномаҳои корҳои таълимию тарбиявӣ, сенария ва барномаи чорабиниҳо бо таъя ба амсилаҳои таҷрибавӣ бо назардошти татбиқи ғояҳои педагогикаи муосир;

– баргузор намудани конференсҳои илмӣ-амалӣ, семинарҳои илмӣ миёни донишҷӯён доир ба татбиқи амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилӣ;

– тасҳеҳ ва ғанисозии нақшаҳои корҳои таълимию тарбиявӣ омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бо назардошти амсилаҳои таълимӣ-таҷрибавӣ;

– шаклҳои самарабахши кори омӯзгорон доир ба ғанисозии амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлилӣ дар тарбияи донишҷӯён, ки ба фаълнокии онҳо мусоидат мекунанд.

Наири натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ:

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар конференсияҳои илмию амалӣ, мизҳои мудаввар ва семинарҳои илмӣ-методии дар Донишкадаи технология ва менечменти инноватсионӣ дар ш. Кӯлоб баргузоршуда ироа ва баррасӣ шуда, дар нашрияҳои илмии тақризшаванда дар шакли 10 мақолаҳои илмӣ аз он ҷумла 5 номгӯй дар нашрияҳои илмии тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 5 номгӯй дар маҷмӯаи маводи конференсияҳо ва ба таъб расидаанд, ки муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия:

Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи

ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ чопшуда мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмуни мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимодноқӣ, хулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамал аз ҷиҳати илмӣ-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин аст.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо лаҳни равони тоҷикӣ, босаводона навишта шуда, тартиби таҳия, ҷобачогузории қисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва мутасилӣ ба пуррагӣ риоя карда шудааст. Доир ба ҳар як боб ва умуман ба рисола хулосаҳои возеҳ бароварда шудааст.

Эрод ба таҳқиқоти диссертатсионӣ:

Дар баробари дастовардҳои муҳими илмиву амалӣ, ки дар боло зикршудааст диссертатсия ва автореферати он аз камбудихо низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои тақмили минбаъдаи диссертатсия ба манфиат хоҳад анҷомид:

1. Дар диссертатсия ва автореферет баъзе адабиётҳои, ки дар поварақ оварда шудаанд, дар рӯйхати адабиёт дида намешаванд, ки агар онҳоро низ дар рӯйхати адабиётҳо нишон диҳед, хеле ба маврид аст.

2. Дар матни диссертатсия баъзе ғалатҳои техникавӣ имлоӣ роҳ ёфтаанд, ки таҳриру ислоҳ мевоҳанд.

Ҳамзамон бояд афзуд, ки ин камбудихо ба ҳеҷ вачҳ арзиши илмиву амалии диссертатсияро коста намегардонанд.

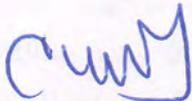
ХУЛОСАИ ҶАМЪБАСТӢ

1. Диссертатсияи Холматова Мумина кори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи нисбатан хуби илмӣ иҷро карда шудааст.

2. Довталаб ба ҳадафи дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузошташуда ноил шуда, вазифаҳои илмӣ таҳқиқотро ҳаллу фасл кардааст ва фарзияи таҳқиқот тасдиқи худро ёфтааст.

3. Диссертатсияи Холматова Мумина дар мавзӯи “Амсилаҳои таҷрибавӣ-таҳлили ташкили раванди таълиму тарбия зимни татбиқи ғояҳои педагогии муосир”, ки барои Ҷимоя ва дарёфти дараҷаи илмӣ

номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомнома оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудаанд, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Муқарризи расмӣ, доктори
илмҳои педагогӣ, ректори
Донишгоҳи давлатии Данғара Шоҳиён Н.Н.

Маълумот барои тамос:
ноҳияи Данғара, кӯчаи Марказӣ 25; Тел.: +992 (83312) 2-28-06, 2-28-31
Почтаи электронӣ: dddangara_2013@mail.ru.

Имзои Шоҳиён Нуралӣ Наботро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии Данғара Ҷабборӣ Насиба